

21. søndag efter Trinitatis d. 21. oktober 2018

Salmer:

731: Nu står der skum

498: Gud, efter dig jeg længes

592: I dag er nådens tid

435: Aleneste Gud i Himmerig

Prædikentekst: Lukasevangeliet 13,1-9

På den tid kom nogle og fortalte Jesus om de galilæere, hvis blod Pilatus havde blandet med blodet fra deres offerdyr. Og han sagde til dem: »Mener I, at de var større syndere end alle andre galilæere, siden det gik dem sådan? Nej, siger jeg, men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de. Eller de atten, som tårnet i Siloa styrtede ned over og dræbte – mener I, at de var mere skyldige end alle andre i Jerusalem? Nej, siger jeg, men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de.« Så fortalte han denne lignelse: »En mand havde et figentræ, som var plantet i hans vingård, og han kom og ledte efter frugt på det, men fandt ingen. Han sagde da til gartneren: I tre år er jeg nu kommet og har ledt efter frugt på dette figentræ uden at finde nogen. Hug det om! Hvorfor skal det stå og tage plads op til ingen nytte? Men han svarede: Herre, lad det stå et år til, så skal jeg få gravet omkring det og givet det gødning. Måske bærer det så frugt næste år. Hvis ikke, kan du hugge det om.«

Fredag d. 28. september blev Indonesien ramt af et stort jordskælv. Det var slemt nok i sig selv, men det startede også en tsunami, som sendte op mod 6m høje bølger ind over den indonesiske ø Sulawesi. Det medførte store jordskred, hvor mennesker blev begravet i mudder. 2000 mennesker er omkommet og omkring 5000 er stadig meldt savnede, og de fleste bliver nok aldrig fundet.

Vi hører også jævnligt nyheder om terroraktioner. I Mellemøsten. I Europa. Ja, vel næsten alle steder i verden. Mennesker beslutter sig for at gøre en ende på andre menneskers liv i en eller anden højere sags tjeneste, eller fordi de er ensomme og vrede. De spreder død og lemlæstelse omkring sig og efterlader mange mennesker med sorg og savn.

Naturkatastrofer og terror. To emner, som fylder meget i nyhederne. To sager, som kan fylde os med medfølelse, frustration og smerte over den verden, vi lever i. Hvis vi da ikke har vænnet os til at høre om ulykker og drab. To emner, som godt kan få os til at spekulere. Hvor kommer den ondskab fra? Hvorfor sker der ulykker? Er ofrene selv skyld i deres død, eller var de bare ofre for mørke kræfter? Mon vi kan trække en eller anden linje mellem noget, de ofre har gjort forkert, og så den onde ting, som ramte dem?

Jesus blev præsenteret for beretninger om lignende ulykker og terrorhandlinger, og han svarer klart nej. Ofrene var ikke større syndere eller mere skyldige end andre. Det var ikke derfor, at de blev ramt af tårnet, som styrtede ned. Det var ikke derfor, de blev ofre for den voldshandling, ja, vel nærmest terroraktion, som Pilatus udførte på nogle galilæere. De var på en pilgrimstur til det jødiske tempel og blev slået brutalt ned ved siden af de offerdyr, som blev slagtet der. Der må åbenbart have været mennesker i Jesu samtid som mente, at ofrene selv måtte have været større syndere end andre, siden Jesus bruger tid på at afvise det.

Og der er da også strømninger i Det Gamle Testamente, som lyder som om, at hvis man tror på Gud og følger ham, så vil det gå en godt. Og så er det jo let at tænke tilsvarende, at hvis det går en skidt, så er det nok fordi, man ikke har fulgt Gud, ikke handlet retfærdigt, ikke levet så perfekt et liv som andre, men fejlet stort og derfor selv bærer noget af skylden for de ulykker, som rammer en. Men Jesus afviser klart den tanke. Vi bliver ikke ramt af ulykker eller terror, og vi kunne tilføje, heller ikke af sygdom eller dårlig høst eller depression, fordi vi er mere skyldige end andre.

Nåh, men hvis det ikke direkte er deres egen skyld, så er det måske deres fædres, deres slægts skyld? Måske er der en slags forsinkelse i straffen, så den først rammer et par generationer senere? Den tanke har åbenbart ikke været helt fremmed, for i læsningen fra Det Gamle Testamente dukker den op i et gammelt ordsprog. ”Fædrene spiser sure druer, og sønnerne får stumpe tænder.” Når sønnen får stumpe, altså dårlige tænder, er det fordi, hans far spiste sure druer. Det, man gør, påvirker de kommende generationer. Hvis der sker noget dårligt for et menneske, så skyldes det forfædrene. Men forfatteren til Ezekiels Bog, hvor ordsproget står, afviser den tanke. Alle menneskers liv tilhører Gud. Han er herre over liv og død, lykke og ulykke. Så man kan ikke give forfædrene skylden for det onde, man bliver ramt af. Hvis man vil skælde ud på nogen, må man skælde ud på Gud, for han kunne have forhindret det.

Så ifølge Bibelen er naturkatastrofer og sygdomme og anden modgang altså ikke noget, som rammer mennesker, fordi de selv er større syndere og mere skyldige end andre. Det er heller ikke noget, som rammer mennesker, fordi deres forfædre har gjort onde ting eller ikke levet deres liv godt nok. Naturkatastrofer og sygdomme og modgang kan ikke på den måde gøres forståelige. De vil forblive uforståelige. Men spørgsmålet om skyld og ondskab rumler alligevel videre i os, og der er meget mere at sige om det. For hvad med de terroraktioner, hvor det er mennesker, som står bag og ikke naturkræfter? Hvad med ondskab i langt mindre skala: splittelse, løgn og grådighed? Ja, hvem er skyld i det onde? Har vi ansvar for det, eller kan vi slippe helt? Måske endda give samfundet skylden? Eller de andre?

Den danske teolog Leif Andersen har sagt: *”Man forfærdes, når man møder ondskab. Men man forbavses ikke. Og man forarges ikke. For man genkender mønstrene fra ens eget sind.”*

Jeg tror, han har ret. Jeg synes i hvert fald indimellem, at der titter lidt ondskab frem i mit indre. Lysten til at skade andre ved lidt bagtalelse. Lysten til at skære båndene over til besværlige relationer. Lysten til at være stolt over, at jeg ikke gør det virkeligt onde, som andre gør.

Derfra er der jo langt til at blive terrorist. Men ondskaben bor i højere eller mindre grad i os alle. Ofte gør vi mennesker godt mod hinanden. Ofte er vi ligeglade med hinanden. Og indimellem er vi direkte onde mod hinanden. Set i det lys, hvad er så galt med verden?

Det spørgsmål ville den britiske avis ”The Times” også på et tidspunkt finde ud af. Så de sendte spørgsmålet ”Hvad er der galt med verden i dag” ud til en række berømte forfattere. Den britiske forfatter G.K. Chesterton svarede kort og godt ”Jeg er”. Altså, jeg er problemet med verden i dag, og underforstået: vi er alle en del af problemet med verden. Vi er alle skyldige.

Det er et modkulturelt budskab. Det er noget, som mange har svært ved at høre uden samtidig at føle, at de blive dunket i hovedet af en bedreviddende og skinhellig kirke. Det er rarere at høre, at du er god nok, som du er. At med lidt positiv tænkning og et par selvhjælpsbøger, så kan du blive en bedre version af dig selv, som ingen har ret til at pege fingre af.

Men Jesus siger det klart. Efter at han har afvist, at ofrene var mere skyldige end andre, så tilføjer han: *”Nej, siger jeg, men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de.”*

Det kan godt være, at vi kan blive lidt bedre versioner af os selv, hvis vi tager os sammen. Det kan godt være, vi kan lade være med at blive terrorister, hvis vi passer godt på. Men vi bærer alle en del af ondskaben i os. Vi bærer alle skyld.

Ja, vil nogle måske sige. Det er da sandt, vi er skyldige i en truende klimakatastrofe. Vores grådighed, alt det kød, vi spiser, og alt det plastik, vi bruger, det gør ikke noget godt for miljøet. Og ja, det er da sandt, vi er vel skyldige i ikke at lykkes med at leve helt sunde liv, så vi faktisk bliver til belastning for et i forvejen hårdt trængt sygehusvæsen. Og ja, det er da sandt, at vi indimellem kommer til at tænke onde tanker om naboen, vennen, familiemedlemmet eller præsidenterne i andre lande.

Men er det noget vi dør af? Er det noget vi omkommer af? Jesus, strammer du den ikke en smule her?

Som ham, der selv var uden fejl, uden skyld, uden synd, uden grådighed, så er han den eneste, som kan sige det. Som ham der levede et perfekt liv i kærlig tjeneste for andre og i sidste ende gav sit liv for os, så er han den eneste, der kan sige det, uden at komme til at virke falsk og påduttende.

I sammenligning med ham, som overholdt alle Guds bud, så ser vi klart, hvor meget vi mislykkes med det. Så ser vi klart, hvor skyldige vi er. Så ser vi klart, hvor meget vores liv blegner i forhold til de gode planer og håb, Gud har for vores liv. Så ser vi klart, at der bor ondskab i os.

Det gør os alle lige. Vi er alle lige skyldige. Vi bærer alle på ondskab. Vi er ikke skyldige i de samme ting, og det er forskellige onde tilbøjeligheder og lyster, vi har. Men i sammenligning med Jesu godhed og perfektion er vi alle skyldige og har ondskab i os. Derfor har ingen af os grund til at hæve os op over hinanden. Derfor har vi ikke grund til at bruge alt for meget tid på andres fejl.

Kristne bliver nogle gange beskyldt for at gøre sig bedre end andre. Gøre sig mere hellige og gode. Og sandt, vi skal prøve at leve hellige og gode og fromme liv. Men i sidste ende bør vi kristne også være dem, som ved, at der er noget i vejen med os. Vi bør være kendt for at være dem, som er helt klar over, måske endda taler åbent om, at vi er skyldige. At der stadig bor ondskab i os. At selvom

vi er døbt og tror, og selvom Guds ånd arbejder i os og gradvist gør os mere og mere hellige, så fejler vi stadig gang på gang. Så bærer vi på skyld. Så bor der ondskab i os. Vi behøver ikke benægte det. Men vi må så samtidig også være kendt for, at vi ved, hvad vi skal gøre ved den skyld. Den må ikke tynge os ned, den må ikke være noget, vi banker os selv i hovedet med. Den må drive os til Kristus. For Jesus kalder netop på skyldige. På dem, som har ondskab i sig.

Jesus er ikke vred, når han siger ” *hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de.*” Han er kærlig. Han er mild. Han ønsker at hjælpe os ud af den ondskab og den skyld, som stadig trives alt for godt her i verden, selvom kirken har spredt sig i et par tusind år. Han ønsker at hjælpe os ud af den ondskab og skyld, som stadig fylder for meget i os, selvom han allerede virker i os ved sin ånd.

Jesus giver os frit lejde. Han giver os en gratis mulighed for igen og igen at tale til ham og bede om tilgivelse, for det vi er skyld i. For det onde, vi har gjort. Han tager vores skyld på sig. Han tager vores ondskab på sig. Igen og igen. Kun på den måde har vi håb om at undgå at omkomme og gå ind til den evige død, fortabelsen, for synd og ondskab fører i sidste ende til død. Kun ved hans tilgivelse har vi håb om at kunne løfte blikket frit og få styrke og mod til at tænke mere på andre og mindre på os selv.

Er det let at stå ved, at vi er skyldige? Eller at der bor ondskab i os? Nej, det synes jeg ikke, det er. Og på en måde skal det heller ikke være det, vi tænker mest om os selv. Det må ikke være noget, vi slår os selv i hovedet med. Det må ikke være vores primære identitet. Og det minder lignelsen om figentræet os om. Vi vokser i Guds have. Vi er Guds skabninger. Han elsker os. Men han ønsker også, vi skal bære frugt. At vi skal være gode planter. At vi skal leve efter hans love. De love, som er de bedste rammer om et godt liv. Det lykkes vi ikke altid med. Vi er skyldige. Men Kristus er som gartneren, der tålmodigt giver os nye chancer. Gør sit for at vi kan leve de liv, som vi blev skabt til, ved at han tager vores skyld på sig. Ved at han former os ved sin ånd, så vores ondskab fordrives.

Vi er skyldige og onde. Ja. Men vi er først og fremmest Guds skabninger. Sat i hans have, i verden, med Kristus, som den gode gartner, der former os med sin kærlighed, sandhed og tilgivelse. Og når

vi er tæt på gartneren, lader ham forme os og tilgive os, så er der håb om, at vi ikke skal omkomme, men kan gå ind til det evige liv sammen med ham. Tilgivne og retfærdige som vi er i kraft af ham.